

het Evangelie naar
JOHANNES
studie 60

de verschijning aan de discipelen & Tomas
Johannes 20:19-31

11 september 2020
Rijnsburg

terugblik...

- het voorgaande in Johannes 20 beschrijft Jezus' eerste verschijning, vlak na zijn opstanding
- Maria Magdalena vervult de rol van Eva in de hof, nadat "de laatste Adam" was ontwaakt uit zijn doodsslaap.

Johannes 20

¹⁹ Toen het dan avond was op die dag,
op dag één van de sabbatten
en de deuren gesloten waren...

*verwijzend naar de eerste dag van de
periode van sabbatten-telling:
de dag van de eersteling-schoof!*

OYCHC	OYN	OYIAC	TH	HMEPA	EKEINH	TH	MIA	CABBATΩN
^l van-zijnde	dan	avond	<i>in</i> -de	dag	die	<i>in</i> -de	één	van-sabbatten
Toen het... ..was	dan	avond	op	dag	die	_	eerste	der week

Johannes 20

¹⁹ Toen het dan avond was op die dag,
op dag één van de sabbatten
en de deuren gesloten waren...

*de avond die ook beschreven wordt
Lucas 24, als ook de Emmaüsgangers
zich bij hen vervoegen*

OYCHC	OYN	OYIAC	TH	HMEPA	EKEINH	TH	MIA	CABBATΩN
¹ van-zijnde	dan	avond	<i>in</i> -de	dag	die	<i>in</i> -de	één	van-sabbatten
Toen het... ..was	dan	avond	op	dag	die	_	eerste	der week

Johannes 20

¹⁹ op dag één van de sabbatten
en de deuren gesloten waren
[ter plaatse] waar de discipelen waren
vanwege de vrees der Joden...

> de deur tot de binnenplaats én van het huis

ΚΑΙ	ΤΩΝ	ΘΥΡΩΝ	ΚΕΚΛΕΙΜΕΝΩΝ	ΟΠΟΥ	ΗCAN	ΟΙ	ΜΑΘΗΤΑΙ
en	van-de	deuren	°gesloten-zijnde~	waar-ook	-(zij)-waren	de	leerlingen
en	de	deuren	gesloten waren	ter plaatse, waar	zich bevonden	de	discipelen

Johannes 20

¹⁹ [ter plaatse] waar de discipelen waren
vanwege de vrees der Joden...

niet de vrees vóór de Joden

- = de Joodse autoriteiten waren bang!
- Mat.27:64

Geef daarom bevel het graf te verzekeren tot de derde dag; anders konden zijn discipelen hem komen stelen, en tot het volk zeggen: Hij is opgewekt uit de doden, en de laatste dwaling zou erger zijn dan de eerste.

ΔΙΑ	ΤΟΝ	ΦΟΒΟΝ	ΤΩΝ	ΙΟΥΔΑΙΩΝ
vanwege	de	vrees	van-de	Joden
uit	–	vrees	voor de	Joden

Johannes 20

¹⁹ ... vanwege de vrees der Joden,
kwam Jezus en stond in hun midden
en zei tot hen: vrede zij jullie.

*gesloten deuren zijn geen verhindering voor
het lichaam van de levendmaking*

- niet 'ziels' maar 'geestig'; 1Kor.15:44,45*

ΗΛΘΕΝ	Ο	ΙΗΣΟΥΣ	ΚΑΙ	ΕΣΤΗ	ΕΙΣ	ΤΟ	ΜΕΣΟΝ
-(hij)-kwam	de	Jezus	en	-(hij)-stond	tot-in	het	midden
kwam	_	Jezus	en	stond	in	hun	midden

Johannes 20

¹⁹ ... vanwege de vrees der Joden,
kwam Jezus en stond in hun midden
en zei tot hen: vrede zij jullie.

de gewone Hebreeuwse groet (> shalom) maar
hier met een diepe betekenis

- Johannes 14:27

Vrede laat ik jullie na, mijn vrede geef ik
jullie. Niet zoals de wereld die geeft, geef
ik die jullie. Laat jullie hart niet worden
verontrust en ook niet timide zijn.

ΚΑΙ	ΑΕΓΕΙ	ΑΥΤΟΙΣ	ΕΙΡΗΝΗ	ΥΜΙΝ
en	^{hij-zegt}	^{tot-hen}	^{vrede}	^{met-jullie}
en	zeide	tot hen	Vrede	zij u

Johannes 20

²⁰ En terwijl hij dat zei
toonde hij de handen en de zijde aan hen.
De discipelen verheugde zich
toen zij de Heer waarnamen.

zoals ook beschreven in Luc.24:39

ΚΑΙ ΤΟΥΤΟ ΕΙΠΩΝ

en dit |zeggende

En dit na... ..gezegd te hebben

ΕΔΕΙΞΕΝ ΤΑΣ ΧΕΙΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑΝ ΑΥΤΟΙΣ

-hij-toont de handen en de zijde aan-hen

toonde Hij zijn handen en zijn zijde hun

Johannes 20

²⁰ En terwijl hij dat zei
toonde hij de handen en de zijde aan hen.
De discipelen verheugde zich
toen zij de Heer waarnamen.

1 Johannes 1:

... hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij
gezien hebben met onze eigen ogen, hetgeen
wij aanschouwd hebben en onze handen
getast hebben van het Woord des levens (...)

⁴ En deze dingen schrijven wij, opdat onze
blijdschap volkomen zij.

ΕΧΑΡΗCΑΝ

-(zij)-verheugden-zich

waren verblijd

ΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΙΔΟΝΤΕC

dan de leerlingen

dan De discipelen

!waarnemende

toen zij... ...zagen

ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ

de Heer

de Here

Johannes 20

²¹ Jezus dan zei tot hen nogmaals:
vrede zij jullie.

Zoals de Vader mij heeft afgevaardigd,
zo zend ik ook jullie.

- *eerst naar het huis van Israël; Mat.15:24*
- *vergl. Joh.17:18*

*Zoals U mij afvaardigde in de wereld,
zó vaardig ook ik hen af in de wereld.*

ΕΙΠΕΝ	ΟΥΝ	ΑΥΤΟΙΣ	[	Ο	ΙΗΣΟΥΣ	]	ΠΑΛΙΝ	ΕΙΡΗΝΗ	ΥΜΙΝ
(hij)-zei	dan	tot-hen		de	Jezus		weer	vrede	met-jullie
zeide	dan	tot hen	_	[Jezus]		nogmaals	Vrede		zij u

ΚΑΘΩΣ	ΑΠΕΣΤΑΛΚΕΝ		ΜΕ	Ο	ΠΑΤΗΡ	ΚΑΓΩ	ΠΕΜΠΩ	ΥΜΑΣ
zo-als	(hij)-heeft-afgevaardigd	mij	de	Vader		ook-ik	(ik)-zend	jullie
Gelijk	gezonden heeft	Mij	de	Vader		Ik ook	zend	u

Johannes 20

²² En terwijl hij dit zei, ademende hij en zei tot hen: ontvangt heilige geest.

in de SV en de NBG: "blies hij op hen"

- *in het NT alleen hier dit werkwoord;*
- *in de LXX in Gen.2:7 - inblazen*

ΚΑΙ	ΤΟΥΤΟ	ΕΙΠΩΝ	ΕΝΕΦΥΧΗCΕΝ
en	dit	zeggende	~hij-ademt-op
En	dit	na... ..gezegd te hebben	blies Hij op hen

ΚΑΙ	ΛΕΓΕΙ	ΑΥΤΟΙC	ΛΑΒΕΤΕ	ΠΝΕΥΜΑ	ΑΓΙΟΝ
en	hij-zegt	tot-hen	neemt-in-ontvangst!	geest	heilige
en	zeide	tot hen	Ontvangt	de... ..Geest	heilige

Johannes 20

²² En terwijl hij dit zei, ademende hij en zei tot hen: ontvangt heilige geest.

het geven van heilige geest gaat samen met spreken

- door Wóórd ontvangen we (heilige) geest Joh.6:63

ΚΑΙ ΤΟΥΤΟ ΕΙΠΩΝ

en dit |zeggende

En dit na... ..gezegd te hebben

ΕΝΕΦΥΧΗCΕΝ

~hij-ademt-op

blies Hij op hen

ΚΑΙ ΛΕΓΕΙ ΑΥΤΟΙC ΛΑΒΕΤΕ

en |hij-zegt tot-hen |neemt-in-ontvangst ! geest heilige

en zeide tot hen Ontvangt de... ..Geest heilige

Johannes 20

²² En terwijl hij dit zei, ademende hij en zei tot hen: ontvangt heilige geest.

bij Johannes vallen Pasen en Pinksteren op één dag!

- *evenals de hemelvaart; 20:17*

ΚΑΙ	ΤΟΥΤΟ	ΕΙΠΩΝ	ΕΝΕΦΥΧΗCΕΝ
en	dit	↑zeggende	↑hij-ademt-op
En	dit	na... ..gezegd te hebben	blies Hij op hen

ΚΑΙ	ΛΕΓΕΙ	ΑΥΤΟΙC	ΛΑΒΕΤΕ	ΠΝΕΥΜΑ	ΑΓΙΟΝ
en	↑hij-zegt	tot-hen	↑neemt-in-ontvangst!	geest	heilige
en	zeide	tot hen	Ontvangt	de... ..Geest	heilige

Johannes 20

²³ Van wie jullie de zonden vergeven,
zij zijn vergeven.

Van wie jullie ze houden,
ze zijn gehouden.

zoals Petrus Israël voorhoudt dat ze de Messias
in onwetendheid hadden gedood en hen alsnog
vergeving aanbiedt – Hand.3:17 e.v.

- aan Petrus waren (als vertegenwoordiger
van de twaalf) "de sleutels van het
Koninkrijk" toevertrouwd; Mat.16

ΑΝ	ΤΙΝΩΝ	ΑΦΗΤΕ	ΤΑΣ	ΑΜΑΡΤΙΑΣ	ΑΦΕΩΝΤΑΙ
ook-maar	van-wie	dat-jullie-vergeven	de	zonden	zij-zijn-vergeven~
–	Wie	gij... ..kwijtscheldt	hun	zonden	zijn ze kwijtgescholden

Johannes 20

23 Van wie jullie de zonden vergeven,
zij zijn vergeven.

Van wie jullie ze houden,
ze zijn gehouden.

zoals we zien in de geschiedenis van
Ananias en Safira (Hand.5) die ter
plekke dood neervallen

ΑΥΤΟΙΣ	ΑΝ	ΤΙΝΩΝ	ΚΡΑΤΗΤΕ	ΚΕΚΡΑΤΗΝΤΑΙ
aan-hen	ook-maar	van-wie	dat-jullie-houden	zij-zijn-gehouden~
die	—	wie	gij ze toerekent	die zijn ze toegerekend

Johannes 20

²⁴ Tomas nu, één uit de twaalf,
Didymus genaamd,
was niet met hen toen Jezus kwam.

- Tomas > Aramees, Didymus > Grieks
- beiden betekenen: dubbel, tweeling
 - het tekent Tomas > twijfel (zweifel)

ΘΩΜΑC	ΔΕ	ΕΙC	ΕΚ	ΤΩΝ	ΔΩΔΕΚΑ	Ο	ΛΕΓΟΜΕΝΟC
Tomas	echter	één	van-uit	de	twaalf	degene	!gezegd-wordende~
Tomas	En	een	_	der	twaalven	_	genaamd

ΔΙΔΥΜΟC	ΟΥΚ	ΗΝ	ΜΕΤ	ΑΥΤΩΝ	ΟΤΕ	ΗΛΘΕΝ	ΙΗΣΟΥC
Didymus	niet	-(hij)-was	met	hen	toen	-(hij)-kwam	Jezus
Didymus	niet	was	met	hen	toen	daar kwam	Jezus

Johannes 20

²⁵ De andere discipelen dan zeiden tot hem:
wij hebben de Heer gezien!
Maar hij zei tegen hen:

ΕΛΕΓΟΝ	ΟΥΝ	ΑΥΤΩ	ΟΙ	ΑΛΛΟΙ	ΜΑΘΗΤΑΙ	ΕΩΡΑΚΑΜΕΝ	ΤΟΝ	ΚΥΡΙΟΝ
-(zij)-zeiden	dan	tot-hem	de	andere	leerlingen	wij-hebben-gezien	de	Heer
zeiden	dan	tot hem	De	andere	discipelen	Wij hebben... ..gezien	de	Here

Johannes 20

²⁵ wij hebben de Heer gezien!

Maar hij zei tegen hen:
als ik niet waarneem
het litteken van de spijkers in zijn handen
en niet mijn vinger steek...

niet: de wond!

Ο	ΔΕ	ΕΙΠΕΝ	ΑΥΤΟΙΣ	ΕΑΝ	ΜΗ	ΙΔΩ
degene	echter	hij-zei	tot-hen	in-het-geval-dat	toch-niet	dat-ik-waarneem
hij	Maar	zeide	tot hen	Indien	niet	ik... ..zie

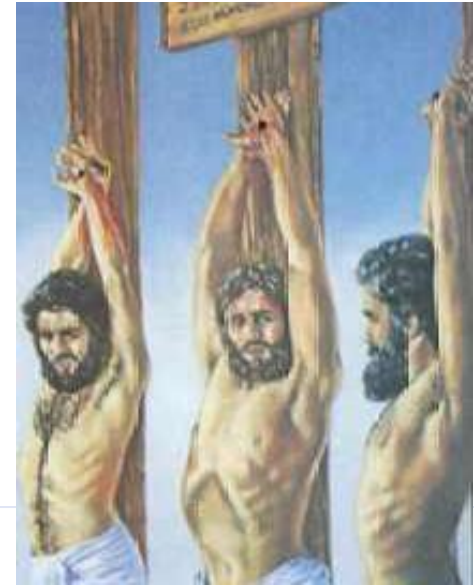
ΕΝ	ΤΑΙΣ	ΧΕΡΣΙΝ	ΑΥΤΟΥ	ΤΟΝ	ΤΥΠΟΝ	ΤΩΝ	ΝΑΥΝ
in	de	handen	van-hem	het	litteken	van-de	spijkers
in	–	handen	zijn	het	teken	der	nagels

Johannes 20

²⁵ wij hebben de Heer gezien!

Maar hij zei tegen hen:
als ik niet waarneem
het litteken van de spijkers in zijn handen
en niet mijn vinger steek...

dus niet één spijker in beide handen

Ο	ΔΕ	ΕΙΠΕΝ	ΑΥΤΟΙΣ	ΕΑΝ	ΜΗ	ΙΔΩ
degene	echter	hij-zei	tot-hen	in-het-geval-dat	toch-niet	dat-ik-waarneem
hij	Maar	zeide	tot hen	Indien	niet	ik... ..zie

ΕΝ	ΤΑΙΣ	ΧΕΡΣΙΝ	ΑΥΤΟΥ	ΤΟΝ	ΤΥΠΟΝ	ΤΩΝ	ΗΛΩΝ
in	de	handen	van-hem	het	litteken	van-de	spijkers
in	_	handen	zijn	het	teken	der	nagels

Johannes 20

25 ...het litteken van de spijkers in zijn handen
en niet mijn vinger steek
in het litteken van de spijkers
en niet mijn hand steek in zijn zijde...

ΚΑΙ	ΒΑΛΩ	ΤΟΝ	ΔΑΚΤΥΛΟΝ	ΜΟΥ	ΕΙΣ	ΤΟΝ	ΤΥΠΟΝ	ΤΩΝ	ΗΛΩΝ
en	dat-ik-zal-steken	de	vinger	van-mij	tot-in	het	litteken	van-de	spijkers
en... ..niet	steek	–	vinger	mijn	in	de	plaats	der	nagels

Johannes 20

25 ... in het liteken van de spijkers
en niet mijn hand steek in zijn zijde,
zal ik absoluut niet geloven.

*de kolossale speerstoot waardoor
Jezus doodbloedde; 19:34; Mat.27:49*

KAI	BALΩ	MOY	THN	XEIPA	EIC	THN	ΠΛΕΥΡΑΝ	ΑΥΤΟΥ
en	dat-ik-zal-steken	van-mij	de	hand	tot-in	de	zijde	van-hem
en... ..niet	steek	mijn	_	hand	in	_	zijde	zijn

OY	MH	ΠΙCΤΕΥCΩ
niet	toch-niet	ik-zal-geloven
(1/2) geenszins	(2/2)	zal ik... ..geloven

Johannes 20

²⁶ En na acht dagen
waren zijn discipelen weer binnen
en Tomas met hen.
Jezus kwam, terwijl de deuren gesloten waren

inclusief geteld = één week later

ΚΑΙ	ΜΕΘ	ΗΜΕΡΑΣ	ΟΚΤΩ	ΠΑΛΙΝ	ΗΘΑΝ	ΕΧΩ	ΟΙ	ΜΑΘΗΤΑΙ	ΑΥΤΟΥ
en	na	dagen	acht	weer	-(zij)-waren	binnen	de	leerlingen	van-hem
En	na	dagen	acht	weer	waren	in het huis	_	discipelen	zijn

Johannes 20

26 En na acht dagen
waren zijn discipelen weer binnen
en Tomas met hen.
Jezus kwam, terwijl de deuren gesloten waren

ook typologisch 'dubbel':

- *zowel voorgaande geschiedenis als deze geschiedenis, illustreren beiden Christus' toekomstige verschijning aan Israël*

ΚΑΙ ΘΩΜΑΣ ΜΕΤ ΔΥΤΩΝ

en Tomas met hen

en Tomas met hen

Johannes 20

²⁶ en Tomas met hen.

Jezus kwam, terwijl de deuren gesloten waren
en hij stond in hun midden
en en zei: vrede zij jullie.

*ook hier dubbel:
de entourage is identiek aan
die van de week ervoor*

ΕΡΧΕΤΑΙ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ ΚΕΚΛΕΙΜΕΝΩΝ

|(hij)-komt~ de Jezus van-de deuren °gesloten-zijnde~

kwam _ Jezus de deuren terwijl... ..gesloten waren

ΚΑΙ ΕCΤΗ ΕΙC ΤΟ ΜΕCΟΝ ΚΑΙ ΕΙΠΕΝ ΕΙΡΗΝΗ ΥΜΙΝ

en -hij-stond tot-in het midden en -hij-zei vrede met-jullie

en Hij stond in hun midden en zeide Vrede zij u

Johannes 20

²⁷ Daarna zei hij tot Tomas:
breng je vinger hier
en neem waar mijn handen

Jezus wijst met zijn vinger naar zijn hand

ΕΙΤΑ	ΛΕΓΕΙ	ΤΩ	ΘΩΜΑ	ΦΕΡΕ	ΤΟΝ	ΔΑΚΤΥΛΟΝ	COY	ΩΔΕ
daarna	hij-zegt	tot-de	Tomas	breng!	de	vinger	van-jou	hier
Daarna	zeide Hij	tot	Tomas	Breng	–	vinger	uw	hier

Johannes 20

27 breng je vinger hier
en neem waar mijn handen
en breng jouw hand
en steek die in mijn zijde
en wordt niet ongelovig maar gelovig.

ΚΑΙ	ΙΔΕ	ΤΑC	ΧΕΙΡΑC	ΜΟΥ
en	neem-waar!	de	handen	van-mij
en	zie	–	handen	mijn

ΚΑΙ	ΦΕΡΕ	ΤΗΝ	ΧΕΙΡΑ	CΟΥ	ΚΑΙ	ΒΑΛΕ	ΕΙC	ΤΗΝ	ΠΛΕΥΡΑΝ	ΜΟΥ
en	breng!	de	hand	van-jou	en	werp!	tot-in	de	zijde	van-mij
en	breng	–	hand	uw	en	steek die	in	–	zijde	mijn

Johannes 20

27 en steek die in mijn zijde
en wordt niet ongelovig maar gelovig.

Tomas kritische houding wordt strikt genomen
niet als ongeloof aangemerkt:

Tomas wilde wel geloven maar eiste
hetzelfde zintuigelijk bewijs als dat wat zijn
mede-leerlingen claimden te hebben gezien

ΚΑΙ	ΜΗ	ΓΙΝΟΥ	ΑΠΙΣΤΟΣ	ΑΛΛΑ	ΠΙΣΤΟΣ
en	toch-niet	!word~	ongelovig	maar	gelovig
en	niet	wees	ongelovig	maar	gelovig

Johannes 20

²⁸ Tomas antwoordde en zei tot hem:
mijn Heer en mijn God!

= beeldspraak:

- "wie mij gezien heeft, heeft de Vader gezien"; 14:9
- "Niemand heeft ooit God gezien. De eniggeboren Zoon, die in de boezem van de Vader is, die ontvouwt Hem"; 1:18

ΑΠΕΚΡΙΘΗ	ΘΩΜΑΣ	ΚΑΙ	ΕΙΠΕΝ	ΑΥΤΩ
-(hij)-antwoordde	Tomas	en	-(hij)-zei	tot-hem
antwoordde	Tomas	en	zeide	tot Hem

Ο	ΚΥΡΙΟΣ	ΜΟΥ	ΚΑΙ	Ο	ΘΕΟΣ	ΜΟΥ
de	Heer	van-mij	en	de	God	van-mij
–	Here	Mijn	en	–	God	mijn

Johannes 20

²⁹ Jezus zei tot hem:
omdat je mij gezien hebt, heb je geloofd?
Gelukkig zij die niet waarnemen
en [toch] geloven.

voorrecht voorbehouden aan enkele honderden
ooggetuigen (1Kor.15)

- Tomas een type van het volk Israël dat gelovig zal worden doordat ze de doorstoken Messias zullen zien; Zach.12;10; Openb.1:7

ΛΕΓΕΙ	ΑΥΤΩ	Ο	ΙΗΣΟΥΣ	ΟΤΙ	ΕΩΡΑΚΑΣ	ΜΕ	ΠΕΠΙΣΤΕΥΚΑΣ
(hij)-zegt	tot-hem	de	Jezus	dat	jij-hebt-gezien	mij	jij-hebt-geloofd
zeide	tot hem	_	Jezus	Omdat	gij... ..gezien hebt	Mij	hebt gij geloofd

Johannes 20

29 Jezus zei tot hem:
omdat je mij gezien hebt, heb je geloofd?
Gelukkig zij die niet waarnemen
en [toch] geloven.

allen ná de apostolische tijd

- *de tijd van niet zien maar enkel geloof in de Schriften*

ΜΑΚΑΡΙΟΙ	ΟΙ	ΜΗ	ΙΔΟΝΤΕΣ	ΚΑΙ	ΠΙΣΤΕΥΣΑΝΤΕΣ
gelukkig	degenen	toch-niet	!waarnemende	en	-gelovende
Zalig	zij, die	niet	gezien hebben	en toch	geloven

Johannes 20

³⁰ Inderdaad, Jezus deed dan ook nog veel andere tekenen, voor het oog van zijn discipelen, die zijn niet beschreven in deze boekrol.

ook na zijn opstanding

ΠΟΛΛΑ	ΜΕΝ	ΟΥΝ	ΚΑΙ	ΑΛΛΑ	ΧΗΜΕΙΑ	ΕΠΟΙΗCΕΝ	Ο	ΙΗΣΟΥC
veel	inderdaad	dan	ook	andere	tekenen	-(hij)-doet	de	Jezus
vele	wel	_	nog	andere	tekenen	heeft... ..gedaan	_	Jezus

ΕΝΩΠΙΟΝ	ΤΩΝ	ΜΑΘΗΤΩΝ	[	ΑΥΤΟΥ
voor-het-oog	van-de	leerlingen		van-hem
voor de ogen	_	discipelen		zijner

Johannes 20

³⁰ Inderdaad, Jezus deed dan ook nog veel andere tekenen, voor het oog van zijn discipelen, die zijn niet beschreven in deze boekrol.

wat op schrift gesteld is, is een selectie en een compositie

Δ	ΟΥΚ	ΕΣΤΙΝ	ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ	ΕΝ	ΤΩ	ΒΙΒΛΙΩ	ΤΟΥΤΩ
die	niet	(het)-is	geschreven-zijnde~	in	de	boekrol	deze
die	niet	zijn	beschreven	in	–	boek	dit

Johannes 20

³¹ Deze echter zijn beschreven
opdat jullie zouden geloven
dat Jezus de Christus is,
de Zoon van God
en opdat jullie, gelovende

*de Schrift vervult vandaag de
leemte (het hiaat) van het niet zien*

ΤΑΥΤΑ	ΔΕ	ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ	ΙΝΑ	< ΠΙΣΤΕΥΧΤΕ
deze-dingen	echter	°(het)-is-geschreven~	opdat	°dat-jullie-zullen-geloven
deze	maar	zijn geschreven	opdat	gij gelooft

Johannes 20

31 Deze echter zijn beschreven
opdat jullie zouden geloven
dat Jezus de Christus is,
de Zoon van God
en opdat jullie, gelovende

beiden, ten volle bewezen in zijn opstanding

OTI	IHCOYC	ECTIN	O	XPICTOC	O	YIOC	TOY	ΘΕΟΥ
dat	Jezus	(hij)-is	de	Christus	de	Zoon	van-de	God
dat	Jezus	is	de	Christus	de	Zoon	van	God

Johannes 20

³¹ de Zoon van God
en opdat jullie, gelovende
het leven zouden hebben in zijn naam.

= het leven van de opstanding!

KAI	INA	ΠΙCΤΕΥΟΝΤΕC	ΖΩΗΝ	ΕΧΗΤΕ	ΕΝ	ΤΩ	ΟΝΟΜΑΤΙ	ΑΥΤΟΥ
en	opdat	gelovende	leven	dat-jullie-hebben	in	de	naam	van-hem
en	opdat	gelovende	het leven	gij... ..hebt	in	_	naam	zijn